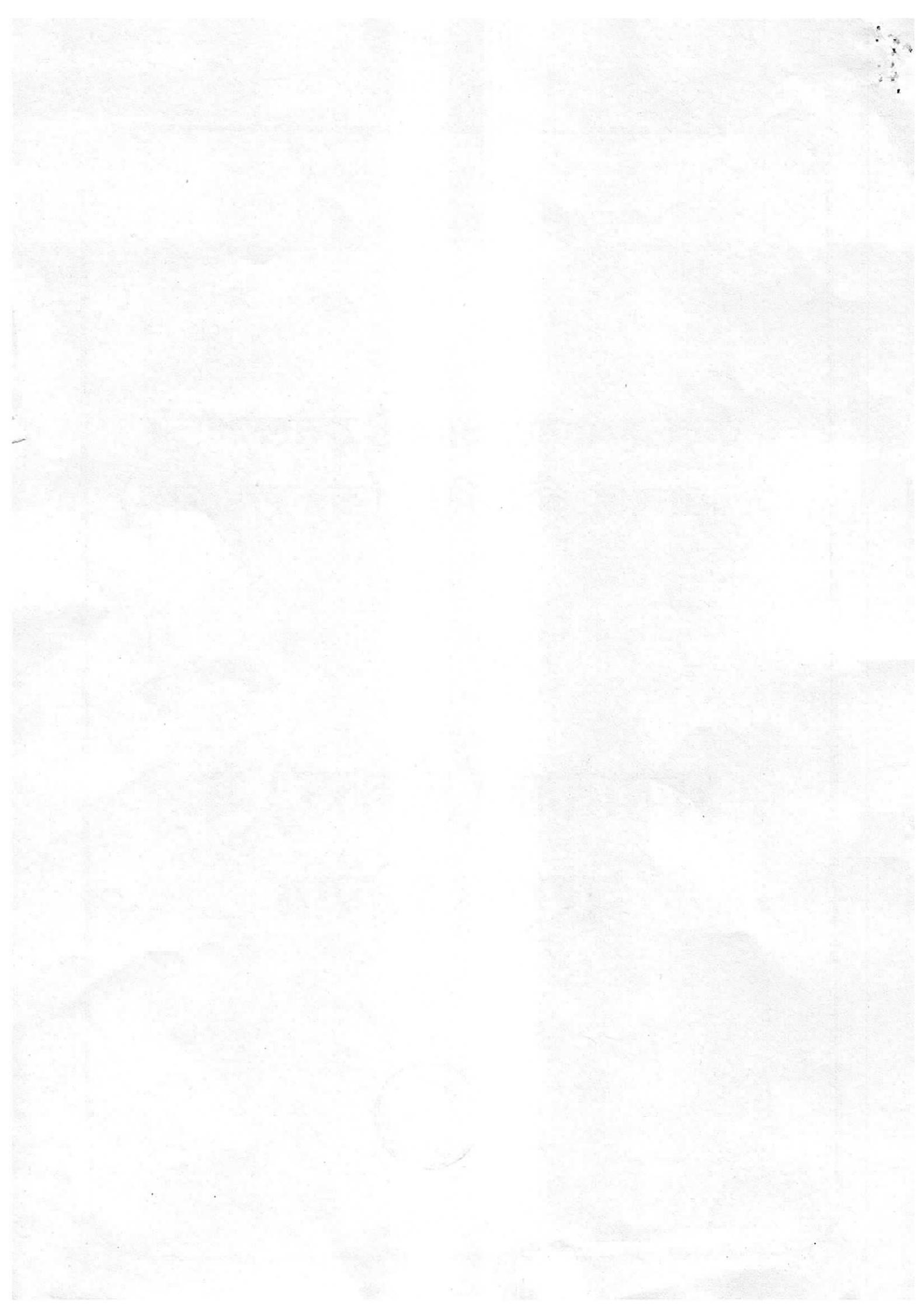

कल्लाप्पाण्णा आवाडे इचलकरंजी
जनता सह. बँक लि., (शेडयुल्ड बँक)

धनादेश (चैक्स) ह.
वसुली धोखण

धनादेश (चेक्स) इ. वसुली धोरण

१. प्रस्तावना :

ग्राहकास त्वरीत सेवा देणेच्या दृष्टीने बँकेचे चेक इ. वसुलीचे धोरण अत्यंत महत्वाचे असते. या धोरणात पुणिपणे पारदर्शकिता व कोणत्याही ग्राहकास सेवा देत असताना त्याला केंद्रस्थानी ठेवून अत्युच्च दर्जाची कसोटी असणे अभिप्रेत आहे. चेक इ. ची वसुली करीत असताना जास्तीत जास्त भर तंबज्ञान व त्यातून रक्कम वर्ग कमीत कमी वेळेत पाठविणे यावर रहाणे गरजेचे आहे. त्यामुळे ग्राहकांला रक्कम लवकरात लवकर उपलब्ध होईल.

या धोरणात स्वालील बाबी प्रामुख्याने अंतर्भूत आहेत :-

- ० चेक वसुली इ. स्लार्टी वेळेची मर्यादा/बंधने यांचे पालन करणेसाठी बँकेची हमी.
- ० ज्या ठिकाणी वेळ मर्यादा उल्लंघिली आहे तेथे ग्राहकास व्याज देऊन उशिराची भरपाई करणे.
- ० जे चेक इ. टपाल वर्गेमध्ये ठरविले त्याबाबतीत आमचे बँकेचे धोरण.

२. चेक इ. ची वसुली व्यवस्था :-

अ) स्थानिक (समाशोधन) चेक्स :

स्थानिक चेक्स व अन्य निगोशिएल इन्स्ट्रुमेंट्स क्लिअरेंग हाऊस जेथे कार्यरत आहे तेथे त्या माध्यमातून वसूल करण्यात येतील. शाखेतील कॉटर्सवर वसुलीसाठी देणेत आलेले वा यासाठी खास ठेवणेत आलेल्या पेटीत टाकणेत आलेले स्थानिक चेक्स इ. जर ते त्यासाठी ठरविणेत आलेल्या वेळ मर्यादित आलेले असतील तर ज्या-त्या दिवशी वसुलीस पाठविले जातील. वेळ मर्यादिनंतर जमा करणेत आलेले चेक्स व पेटीतील चेक्स त्या दिवशी नंतर लगेचच येणाऱ्या क्लिअरेंगमध्ये पाठविणेत येतील.

ज्या दिवशी क्लिअरेंगची निश्चिती होते त्या दिवशी ग्राहकांचे खात्यास रक्कम चेक पास झालेस जमा देणेत येईल. ज्या ठिकाणी मोठ्या रकमांसाठीचे (High Value) Clearing ची व्यवस्था उपलब्ध आहे तेथे त्या अंतर्गत समाविष्ट होणाऱ्या चेक्सची वसुली या व्यवस्थेनुसार करणेत येईल व चेक परत येण्याची वेळ मर्यादा संपलेवर रक्कम ग्राहकाचे खात्यास विनाविलंब जमा करणेत येईल. रक्कम मिळाल्याची निश्चिती म्हणजेच चेक परतीच्या वेळेत पाठविलेला चेक परत न आलेस तो वसूल झाला आहे असे गृहीत धरून ग्राहकाचे खात्यास 'तेवढी रक्कम जमा देणेत येईल.

जेथे क्लिअरेंगची व्यवस्था उपलब्ध नाही अशा ठिकाणी वसुलीसाठी प्राप्त झालेले चेक्स त्या बँकेचे कॉटरवर वसुलीसाठी दिले जातील (Across the Counter) व याबाबतची वसूल रक्कम लवकरात लवकर ग्राहकाचे खातेस जमा देणेत येईल.

३. वसुलीसाठी चेक घेणेबाबतची वेळ/कालमर्यादा :-

शाखांमध्ये ग्राहक सेवेसाठी ठेवणेत आलेल्या वेळेत वसुलीसाठीचे चेक्स स्थिकारण्यात येतील. ज्या ठिकाणी चेक्स जमा करण्यासाठी 'विशेष पेटी' योजना उपलब्ध आहे तेथे ते दिवसाचे २४ तास घेण्याचा प्रयत्न राहील. (उदा. एटीएन्. सेंटर्स ह.)

४. स्थानिक चेक्ससाठी वसुलीची कालमर्यादा :-

स्थानिक चेक्स किलअर्सिंगसाठी पाठविणेस कालमर्यादा निश्चिती ही तेथील किलअर्सिंग हाऊसच्या वेळेवर आधारीत ठेवणेत येईल व ही कालमर्यादा शाखेत सर्व ग्राहकांना माहिती होईल अशा तऱ्हेने प्रदर्शित/प्रसिद्ध करणेत येईल.

आपल्याच बँकेच्या अन्य स्थानिक शाखांवर काढणेत आलेल्या चेक्स ह. ची वसुलीसाठी कालमर्यादा खालीलप्रमाणे :-

१. शाखेत कॉर्टसर्वर जमा करणेत आलेले चेक्स ज्याचे-त्या दिवशी जास्तीत जास्त तिसऱ्या दिवसापर्यंत.
२. पेटीत जमा करण्यात/टाकण्यात आलेले चेक्स ह. ज्याचे-त्या दिवशी जास्तीत जास्त तिसऱ्या दिवसापर्यंत.

याबाबतची सूचना पेटीवर सुस्पष्टपणे लिहाणेत येईल.

ब) बाहेर गांवावरील चेक्स :-

बाहेर गांवावरील चेक्स ज्या गांवात आपल्या बँकेची शाखा असेल तेथे आपल्या बँकेच्या शाखेसच वसुलीस पाठविले जातील.

जेथे आपल्या बँकेची शाखा नाही तेथे ते खाली देणेत आलेल्या अद्यक्षमाने पाठविणेत येतील.

१. एचडीएफसी बँक लि.,
२. आयसीआयसीआय बँक लि.,
३. गोगतीही सरकारी बँक
४. सहकारी बँक

क) परदेशातील गांवावर काढलेले चेक्स/ड्राफ्ट्स :-

असे चेक्ससुधा वर 'ब' मध्ये लिहीलेल्या अद्यक्षमाने त्या बँकेच्या स्थानिक शाखांकडे पाठविणेत येतील.

परदेशातील चेक्स/ड्राफ्ट्स संबंधी ग्राहकास रक्कम जमा देण्यासाठीचा अवधी/त्यांच्याकडून रक्कम वसूल करण्याचा अवधी याबाबत जो प्रयात आहे तो पाठला जाईल. (Cooling period etc.)

: ३ :

३) स्थानिक वा बाहेरचा चेकसची 'तात्काल जमा' योजना :-

ज्या वैद्यकीक खातेदारांची खाती समाधानकारकरीत्या (*) ठेवणेत आली आहेत त्यांनी चेकस इ. वसुलीसाठी दिले असलेस एकत्रित रु. ७५००/- पर्यंत (कोणत्याही क्षणी सर्व चेकस मिळून रु. ७५००/- पेक्षा कधीही जादा होणार नाही या पद्धतीने) तात्काल जमा देणेत घेतील व यासाठी खालीलप्रमाणे हिशेब करणेत घेईल :-

Inland Bills purchased A/c.

Dr..

Customer A/c.

Cr..

स्थानिक चेकस किलअर्सिंग किंवा बाहेर गांवावरील चेक पटून रक्कम मिळाल्यावर वरील आय.बी.पी.चा व्यवहार उलट जमाखरचने बंद करणेत घेईल.

महत्वाचे

तात्काल जमा या योजनेचा लाभ फक्त 'बचत, चालू व कॅश क्रेडीट' खात्यांमध्ये देणेत घेईल.

(*) समाधानकारकरित्या व्यवहार असणारे खाते म्हणजे..

- अ) असे खाते उघडून कमीत कमी सहा महिने पूर्ण झाले असणे आवश्यक व 'आपला ग्राहक ओळखा' तत्वांची या खात्याबाबतची पुरता तंतोतंत पूर्ण असली पाहिजे.
- ब) त्या खात्यातील व्यवहार समाधानकारक असले पाहिजेत व त्या खात्याबाबत कोणत्याही प्रकारची अनियमितता बँकेच्या निदर्शनास आलेली नसावी.
- क) या खात्यात 'तात्काल जमा' अंतर्गत जमा दिलेल्या चेकसमधील चेक आर्थिक कारणाकरीता परत आलेले नसावेत.
- ड) अशा खात्यात पूर्वी दिलेली उचल वा तात्काळ जमा चेकची रक्कम वसूल करताना बँकेस कोणतीही तोशिस, अडचण झालेली नसावी.

३. चेकस वसुलीसाठीची कालमर्यादा :-

अ.क्र.	चेकचा प्रकार	कालमर्यादा (वसुलीची)	शेरा
१.	स्थानिक चेक (हाय व्हॅल्यू)	किलअर्सिंग दिवशीच	जेथे हाय व्हॅल्यु किलअर्सिंग व्यवस्था आहे व चेक ज्या बँकेचा आहे व पाठविणारी बँक दोनही बँका हाय व्हॅल्यु किलअर्सिंगच्या सभासद आहेत तेथे.
२.	स्थानिक चेक (नॉन हाय व्हॅल्यू)	रक्कम प्राप्त होते त्या दिवशी	किलअर्सिंग पद्धतीत ज्या दिवशी बँकेस रक्कम जमा/वापरण्यास मिळते त्या दिवशी (Only on clear credit)

३.	बाहेर गांवावरील चेक्स	१. राज्याच्या राजधान्या - ७ दिवस २. मुऱ्य शहरे - १० दिवस ३. अन्य - १४ दिवस
४.	परदेशातील गांवावर काढण्यात आलेले चेक्स	शक्य तेवढ्या जलद बँक्स रक्कम प्राप्त झालेनंतर याबाबतीतील Cooling period इ. नियमानुसार अनुसरून.

४. चेक वसुलीतील विलंबासाठी देय व्याज :

जर व्होणत्याही खातेदारास त्याच्या खात्यास वसुलीपोटी देणेत आलेल्या चेकची रक्कम देणेस कालमयदिपेक्षा जास्त विलंब झाला तर त्याबाबत त्या खातेदारास खालीलप्रमाणे व्याज देणेत येईल:-

अ.क्र.	विलंब	व्याज दर(%)
१.	ठेव खाते - कालमयदिपेक्षा जास्त	जेवढे दिवस विलंब त्यासाठीचा मुदत ठेव व्याज दर.
२.	कर्ज - कालमयदिपेक्षा जास्त	कर्जविरील व्याज दर.
* विलंब हर कालमयदिपेक्षा जेवढे दिवस जरस्त लागले तेवढा गणतारा वर्षात उदा १४ दिवसांच्या कालमयदित न होता २१ दिवस लागले तर ७ दिवसांचे व्याज देणेचे.		

महत्वाचे :-

विलंबाबद्दलचे व्याज हे खातेदाराने न मागता देय आहे. त्यामुळे रक्कम जमा करताना दयावे व त्यासाठी खालील प्रकारे जमाखर्च करणेत यावा.

P&L Interest paid on delayed collection of cheques --- Dr.

Party's A/c. --- Cr

५. उपलात गहाळ झालेल्या चेक्स ह. बाबत..

वसुलीसाठी भिळालेला चेक इ. गहाळ झालेचे समजताच्य खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी:-

- १. ज्या खातेदाराने --वसुलीला दिला त्यांना त्वरीत कळवावे जेणीकरून खातेदार 'Stop Payment' इ. ची कार्यवाही करू शकेल.
- २. आपल्या खातेदारास डुप्लीकेट चेक्साठी आवश्यक ते सर्व सहकार्य करावे (भारतीय रूपव्यार्तात भारतातील बँकांवर काढलेलेले चेक्स/ड्राफ्ट्स इ. फक्त)

दुप्लीकेट मिळविणे इ. साठी होणारा विलंब यासाठी खातेदारास व्याज खालील दराने दरावे:-

कालमयदिपेक्षा गहाळ झालेले कळविण्यास लागलेला विलंब	अ.क्र. ४ मध्ये दिल्याप्रमाणे
कळविल्यानंतर पुढील १५ दिवसांचे दुप्लीकेट मिळणेस लागणारा वेळ	अ.क्र. ४ मध्ये दिल्याप्रमाणे

याशिवाय दुप्लीकेट मिळविण्यासाठी ग्राहकास जो खर्च घेईल तो त्याचा पुरावा घेवून ग्राहकास भरपाई करावा.

नैसर्विक आपत्ती इ. (Force Majeure)

ग्राहकास भरपाई देणेस बँक खालील बाबतीत बांधील नाही.

In some unforeseen events including but not limited to civil commotion, sabotage, lockout, accident, fires, natural disasters or other "Acts of God", war, damage to the banks facilities or of its correspondents bank(s) etc. beyond the control of the bank prevents it from performing its obligations within the specified service delivery parameters).

६. तात्काल जमा योजनेअंतर्गत जमा करण्यात आलेले चेक्स परत आलेस...

अशा परत आलेल्या चेकची रक्कम खात्यास त्वरीत नांवे टाकावी.

- १. जर जमा दिलेल्या दिवसापासून परत घेईपर्यंत बँकेचे पैसे वापरले नसतील तर व्याज घेवू नये. जर बँकेचे पैसे वापरण्यात आले असतील तर जेवढा ओव्हरड्रापट जेवढे दिवस होईल तेवढ्या दिवसांचे व्याज किलन ओव्हरड्रापटसाठीच्या दराने वसूल करते.
- २. बचत खात्यावर व्याजासाठी वरील बाबतीत व्याजाचे प्रोडक्टस् काढताना परत आलेल्या चेकची रक्कम शिलकीतून कमी करून प्रोडक्टस् काढावेत,

जनरल मंजरे

मंजूर दोर्डी लिंगम उराम क्र. ११८... दि. १८/३/२००८

फरारमाणा आवाडे दुष्टलारेनी जल्दी सहकारी बँक लि.,
(शेड्युल बँक) कारता,

असि. जन./जनरल मंजरे

चेत्रभूम्

